

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Bilvårdsanläggningar på Kungsholmen

Tillsynskampanj 2006-2007

En rapport från Miljöförvaltningen

Anders Lundin

Dnr 2007-002712-206

April 2007

www.stockholm.se/miljoforvaltningen

INNEHÅLL

1	Bakgrund	5
2	Tillsynskampanjens genomförande	6
2.1	Uppföljning	6
3	Resultat	7
3.1	Förvaring av kemikalier	7
3.2	Förvaring av farligt avfall.....	7
3.3	Oljeavskiljare	7
4	Slutsatser	8
5	Sammanställning av brister	9
6	Miljöförvaltningens förslag till egenkontroll för bilvården	10

1 BAKGRUND

Bilvårdsanläggningar omfattar flera olika typer av verksamheter som t ex bilverkstäder och biltvättar. I Stockholm finns ungefär 600 bilvårdsanläggningar och för att få en uppfattning om branschens miljöproblem har miljöförvaltningen under några år genomfört områdesvisa tillsynskampanjer.

Inom bilvården hanteras många olika typer av kemikalier som visat sig innebära en stor belastning på reningsverken inom Stockholm stad. Exempelvis innehåller spillvatten från en biltvätt ofta mer än tio gånger så mycket tungmetaller som ett genomsnittligt hushålls-spillvatten. Undersökningar av spillvattnet visar på höga halter av bland annat kadmium, zink, nickel och krom.

Ett syfte med tillsynskampanjen var att ge stöd till verksamheters uppbyggnad och utvecklande av egenkontroll. Egenkontrollen är ett hjälpmedel för verksamhetsutövaren att uppfylla miljöbalkens krav och på sätt minska sin påverkan på omgivningen.

För att få en uppfattning om hur egenkontrollen fungerade på anläggningarna inriktades tillsynskampanjen främst på följande områden:

Hantering av kemikalier

Hantering av farligt avfall

Avlopp och oljeavskiljare

Den här rapporten är den fjärde i en serie som redovisar vårt arbete med mindre bilverkstäder. De tidigare rapporterna handlade om bilvårdsanläggningar på Södermalm, i Ulvsunda industriområde och i Vasastan. Denna gång har tillsynsbesöken gjorts på delar av Kungsholmen. Totalt besöktes nio bilvårdsanläggningar. I den här kampanjen har vi arbetat med en reviderad checklista som har tagits fram för att underlätta redovisningen.

2 TILLSYNSKAMPANJENS GENOMFÖRANDE

Kampanjens genomförande i följande steg:

Kampanjplanering

Urval av verksamheter

Utformning och utskick av informationsmaterial

Inspektioner

Rapportskrivning

Alla anläggningarna var s k U-anläggningar d v s miljöfarlig verksamhet som varken är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöbalken. Totalt besöktes nio anläggningar.

Det informationsmaterial som skickades ut var i stort sett samma material som användes under tidigare kampanjer. Miljöförvaltningens information om egenkontroll finns sist i denna rapport.

Inspektionerna var i regel förbokade och checklistor användes för att säkerställa att alla anläggningar inspekterades på liknande sätt.

Efter inspektionerna begärdes de dokument in som inte kunde uppvisas vid inspektionen. I inspektionsprotokollen noterades också de brister som skulle åtgärdas med krav på att en tidsplan för åtgärden skulle upprättas och sändas in till miljöförvaltningen.

2.1 Uppföljning

De brister som framkom vid inspektionerna följs upp på olika sätt. I vissa fall är det tillräckligt att verksamhetsutövaren skickar in kompletterande uppgifter, t ex en kopia på faktura för tömning av oljeavskiljaren. När det gäller allvarigare brister är det aktuellt med en återinspektion eller ett föreläggande. Denna rapport kommer att skickas till de anläggningar som ingått i kampanjen.

3 RESULTAT

Vid inspektionerna observerades några typiska brister när det gäller förvaring av kemikalier, förvaring av farligt avfall och skötsel av oljeavskiljare. Bristerna tyder på att det finns brister i egenkontrollen. Trots att de formella kraven är mindre hos U-verksamheterna är det endast en liten andel som hade en tillfredställande egenkontroll. Det saknades kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och rutiner för att minimera riskerna.

3.1 Förvaring av kemikalier

Enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken ska kemikalier förvaras på så sätt att risk för läckage till avlopp minimeras. Detta innebär i de allra flesta fall att kemikalier ska förvaras invallade.

På de allra flesta anläggningarna förekom brister i kemikaliehanteringen. Förutom brister i invallningen förekom bl a otillräckliga rutiner för omhändertagande av kemikaliespill och avsaknad av absorptionsmedel.

Bristerna kan vara olika allvarliga beroende på vilka kemikalier som hanteras och i vilka mängder. Större delen av de brister som påträffades går att åtgärda relativt enkelt t ex genom att kemikalierna placeras i tråg.

3.2 Förvaring av farligt avfall

Farligt avfall ska uppsamlas i separata kärl märkta med texten ”farligt avfall” och därefter borttransporteras av en transportör som är godkänd av länsstyrelsen. Avfallet ska tas omhand av en godkänd mottagare.

Ungefär hälften av anläggningarna uppfyllde inte de krav som ställs på förvaring av farligt avfall. Bristerna som ofta förekom var bristande invallning och avsaknad av märkta, separata kärl. I de flesta fallen kunde bristerna lösas genom annan placering av avfallet

3.3 Oljeavskiljare

Flera anläggningar saknade oljeavskiljare p g a att det inte fanns något golvavlopp eller att verksamheten inte motiverade det. En oljeavskiljare ska vara utrustad med akustiskt och optiskt larm. På några ställen hade fastighetsägaren skötselansvaret och då saknade verksamhetsutövaren ofta kunskap om hur skötseln går till. Kunskapsbristen kan lätt åtgärdas genom att verkstäderna rutinmässigt efterfrågar fastighetsägarnas skötseljournaler för oljeavskiljarna.

4 SLUTSATSER

Inom bilvården hanteras många olika typer av kemikalier som visat sig innebära en stor belastning på reningsverken inom Stockholm stad. Exempelvis innehåller spillvatten från en biltvätt ofta mer än tio gånger så mycket tungmetaller som ett genomsnittligt hushålls-spillvatten. Undersökningar av spillvattnet visar på höga halter av bland annat kadmium, zink, nickel och krom. Eftersom antalet små bilvårdsanläggningar är stort finns det anledning att se över dessa verksamheter. Miljöförvaltningen planerar därför att genomföra en tillsynskampanj per år inom bilvårdsbranschen

Kampanjen visade bl a att bristande kunskap om egenkontroll hos många av verksamhetsutövarna leder till felaktig hantering av kemikalier och farligt avfall. Detta kan ge upphov till risker för utsläpp av föroreningar till avlopp.

Förvaltningens tidigare kampanjer på Södermalm, i Ulvsunda industriområde och i Vasastan, visade ungefär samma resultat. En skillnad är att det i Ulvsunda finns fler stora bilvårdsanläggningar än i innerstan. Eftersom det är ett industriområde är det också minde risk för störningar för närboende.

Att först skicka ut information och sedan inspektera är ett bra sätt att nå ut till små anläggningar. Att bara skicka ut information räcker inte eftersom det kan vara svårt för verksamhetsutövarna att ta till sig den utan de diskussioner som uppstår vid inspektionerna. Att förboka inspektionerna är en fördel eftersom det annars kan vara svårt att på plats få tag på den som är ansvarig. Arbetet med utbildning och kunskapsspridning om egenkontroll är viktigt för att kunna minska miljöbelastningen från små verksamheter.

Slutsatserna från den här kampanjen, och tidigare liknande kampanjer, visar att arbetet med utbildning och kunskapsspridning om egenkontroll är viktigt för att kunna minska miljöbelastningen från små verksamheter.

5 SAMMANSTÄLLNING AV BRISTER

I tabellen redovisas de brister i hanteringen som konstaterades vid Miljöförvaltningens inspektioner. Kemikalier och farligt avfall ska förvaras så att inga utsläpp kan rinna ut i avloppet. Oljeavskiljare ska finnas om verksamheten motiverar det och om det finns golvavlopp i lokalen. Oljeavskiljaren ska ha ett optiskt och akustiskt larm.

De företag som inspekterats är alla sk U-anläggning dvs de är inte tillstånds eller anmälningspliktiga. De omfattas därför inte heller av förordningen om egenkontroll utan bara av de grundkrav som anges i miljöbalkens 26 kap. Vår bedömning av egenkontrollen grundar sig på de övriga brister som påträffats.

I denna redovisning har vi graderat bristens allvarlighet i tre klasser; acceptabelt, acceptabelt med anmärkning och oacceptabelt.

Acceptabelt (A) innebär att vi inte har några anmärkningar

Acceptabelt (Aa) med anmärkning innebär att det brister vi såg inte var allvarligare än att vi påpekade dem. Det kan tex handla om en felaktig förvaring av en mindre mängd kemikalier eller liknande. Bristen är inte så allvarlig att den utgör grund för ett återbesök

Oacceptabelt (OA) innebär att vi kommer förelägga om rättelse om inte bristen åtgärdas.

Företag	Förvaring av kemikalier och farligt avfall inomhus	Märkning och dokumentation av farligt avfall	Skötsel av oljeavskiljare	Egenkontroll
Kungsholmens biluthyrning	A	A	A	A
Kungsholmens Däck & Motorservice	Aa	Aa	Ej aktuellt	Aa
Nordisk biluthyrning	Aa	Aa	A	Aa
Mekdel	A	Aa	Ej aktuellt	Aa
Fredhälls bilservice	A	A	Ej aktuellt	A
AW Bilservice	A	A	Ej aktuellt	A
Kungsholmens autocentrum	Aa	A	Ej aktuellt	Aa
Autocity	Aa	Aa	Uppgift saknas	Aa
Klara Taxi & bilvård	OA	A	Uppgift saknas	Aa

6 MILJÖFÖRVALTNINGENS FÖRSLAG TILL EGENKONTROLL FÖR BILVÅRDEN

Egenkontroll – har du kontroll på din verksamhet?

Begreppet egenkontroll kan väldigt förenklat definieras som verksamhetsutövarens kontroll över den egna verksamhetens miljöpåverkan. Mer detaljerat innebär egenkontroll att man som verksamhetsutövare har en skyldighet enligt miljöbalken att upprätta fungerande och dokumenterade rutiner för sin verksamhet. Dessa rutiner ska styra den dagliga verksamheten så att man lever upp till miljöbalkens grundläggande krav på hänsyn till hälsa och miljö samt att man följer övriga lagar som berör verksamheten t.ex. arbetsmiljölagstiftningen.

Här nedan följer en checklista på frågor som är ett hjälpmedel för att kunna åstadkomma en tillfredsställande egenkontroll.

Checklista – egenkontroll:

- Alstrar vår verksamhet t.ex. buller eller illaluktande utsläpp från fläktar och fordon, som kan riskera att påverka människor och miljö?
- Hur kontrolleras eventuella utsläpp från vår verksamhet till omgivningen?
- Kan miljöpåverkan från transporter i och till/från vår verksamhet minskas?
- Kan förbrukningen av kemikalier minskas? Kan kemikalier bytas ut mot sådana som är mindre farliga?
- Behöver inköpsrutinerna ändras så att miljöpåverkan från råvaror, energi mm blir mindre?
- Kan vår kemikaliehantering (oljor, bensin, färg, lösningsmedel, lim etc) förbättras? Behövs bättre märkning? Finns varuinformationsblad (säkerhetsdatablad) tillgängliga? Finns kemikalieförteckning? Hur hanteras och förvaras kemikalier?
- Kan energiförbrukningen minskas t ex genom byte till energisnål belysning eller energisnåla maskiner?
- Kan vår avfallshantering förbättras? Kan avfallsmängden minskas, alternativt kan mer återanvändas eller återvinnas?
- Kan vår hantering av farligt avfall förbättras? Vilket farligt avfall finns i vår verksamhet? Är behållarna märkta med texten FARLIGT AVFALL? Förvaras det säkert? Anlitat vi en godkänd transportör? Upprättas transportdokument?

Bilvårdsanläggningar på Kungsholmen

Miljöförvaltningens förslag till egenkontroll för bilvården

- Har vi tillräckliga drift- och skötselinstruktioner för vår utrustning (t ex oljeavskiljare)? Hur kontrollerar vi att de hålls i gott skick?
- Vad gör vi vid en eventuell driftsstörning eller olyckshändelse? Vem kontaktas? Vilka åtgärder ska vidtas? Behövs saneringsmaterial? Hur undviker vi olyckor i framtiden?
- Hur hanterar vi synpunkter eller klagomål från omgivningen?
- Kan vi genom dokumentation visa för tillsynsmyndigheten, allmänheten och våra kunder att vi har en bra kontroll på vår verksamhet (=egenkontroll)?
- Kan vi tillräckligt mycket för att genomföra en bra egenkontroll? Finns det kapacitet i företaget för att utföra ett bra miljöarbete och följa bestämmelserna? Hur ska eventuella utbildningar utformas?
- Vem har ansvar för att egenkontrollen inom vår verksamhet fungerar?

Lagstiftning som berör er verksamhet:

- Miljöbalken (1998:808) med tungvikt på nedanstående kapitel:
 - MB 1-2 kap
 - MB 14 kap ”Kemiska produkter & biotekniska organismer” samt kemikalieinspektionens författningssamling (KIFS).
 - MB 15 kap Avfall & Producentansvar. Avfallsförordningen (2001:1063).
- Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.
- Förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter.
- Lag (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

All ovanstående lagstiftning går att finna på www.notisum.se.

Ytterligare information

- Naturvårdsverkets allmänna råd om egenkontroll (NFS 2001:2).
- Naturvårdsverkets handbok (NFS 2001:3) ”Egenkontroll en fortlöpande process”.

Ovanstående material finns i fulltext på Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se, under ”Lag & rätt”. Där finns också möjlighet att beställa handboken och annat material i tryckt form.